

Od Redakcji Inspiracją do podjęcia tematu „Kobiety w nauce” jako tematu przewodniego numeru 38 półrocznika stał się rok 2011 – Rok Marii Skłodowskiej-Curie. Udział kobiet w życiu naukowym jest faktem znanym od czasów najdawniejszych. W zależności jednak od epoki, danej społeczności i kraju, udział ten przybierał różne formy i przynosił różne rezultaty.

W grudniu 2010 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ogłosił rok następny Rokiem Marii Skłodowskiej-Curie, w setną rocznicę otrzymania przez uczoną drugiej Nagrody Nobla. Fakt, iż Maria była pierwszą kobietą – laureatką tej nagrody – i fakt, że po dziś dzień jest jedyną kobietą, podwójną jej laureatką, wydaje się znakomitą okazją do ukazania trudnej drogi, jaką kobiety pragnące poświęcić się karierze naukowej musiały pokonywać w minionym stuleciu. Dzisiaj, w świecie z informatyzowanym i gospodarki innowacyjnej, choć sytuacja wygląda zupełnie inaczej niż w czasach Marii Skłodowskiej-Curie, problem zdaje się jednak wciąż pozostawać aktualnym.

Pierwszą część prezentowanego numeru „Nauki i Szkolnictwa Wyższego” wypełniają materiały (niestety, nie wszystkie) z konferencji naukowej na temat „Kobiety w nauce – doświadczenia francuskie i polskie w «Wiekui Marii Skłodowskiej-Curie»”¹. Jej przestaniem było ukazanie problemu karier naukowych kobiet na tle doświadczeń obu krajów od początku XX wieku do dziś.

Tę część materiałów otwierają teksty historyczne, poświęcone uczonym Polkom, zasłużonym dla nauki w minionym stuleciu. Składają się na nią informacje o programie „L’Oréal Polska dla Kobiet i Nauki” (Adam Gałkowski) oraz opracowania francuskiej znawczyni historii nauki – Karin Blanc i autorek polskich – Doroty Zamojskiej oraz Heleny Krasowskiej. Wszystkie trzy są poświęcone wybranym biografiami: Marii Skłodowskiej-Curie i niedawno odkrytym kulisom związanym z przyznaniem jej nagród Nobla („Małżonkowie Curie i nagrody Nobla”), znawczyni szeroko rozumianych zagadnień kulturoznawstwa – Cezarii Anny Baudouin de Courtenay-Vasmer-Ehrenkreutz-Jędrzejewiczowej (1885–1967) oraz osiągnięciom naukowym sławistki Ewy Rzetelskiej-Feleszko (1932–2009). Swoistym łącznikiem „między dawnymi a nowymi czasy” jest artykuł następny, autorstwa Doroty Jołkiewicz, poświęcony kobietom w naukach medycznych („wczoraj i dziś”).

Problematykę współczesną w materiałach pokonferencyjnych poruszają Elżbieta Drogoz-Zabłocka i Adam Gałkowski. Chodzi o kwestię karier zawodowych kobiet w naukach ścisłych i technicznych w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem przykładu Mazowsza. Materiały o tyle interesujące, że oparte zostały na badaniach własnych i dotyczą problemu szczególnie dzisiaj aktualnego.

Drugi blok artykułów, już spoza paryskiej konferencji, dotyczy zagadnień ogólniejszych i wyłączenie współczesnych. Otwiera go artykuł angielskiego filozofa nauki, Nicholasa Maxwella („Od Wiedzy do Mądrości: Czas na akademicką rewolucję”). Jego autor, wychodząc od analizy podstaw ideowych współczesnego uniwersytetu, postuluje dokonanie „rewolucji celów i metod badania akademickiego” oraz wiedzy i technologicznego *know-how*. Artykuł ten, pełnym przypadkiem, wydaje się interesującym wprowadzeniem do następnego – „Imperatyw rozwoju a kondycja myślenia strategicznego o polskim szkolnictwie wyższym (i nauce) w dobie transformacji systemowej”, którego autorka, Agnieszka

¹ Konferencja, zorganizowana przez Centrum Cywilizacji Polskiej na Uniwersytecie Paryskim (Paris – Sorbonne, Paris IV), odbyła się 22 listopada 2011 roku w Paryżu.

Dziedziczak-Foltyn, dokonuje próby „zdiagnozowania polityki rozwoju w Polsce – w tym polityki rozwoju szkolnictwa wyższego” oraz niezbędnej w tym kontekście myśli strategicznej.

Problematyce zarządzania jakością kształcenia w szkole wyższej poświęcone są dwa kolejne artykuły autorstwa Lidii Białoń, Waldemara Aftyki i Klemensa Stańkowskiego oraz Justyny Maciąg. Pierwszy porusza szerzej rozumiane kwestie związane z zarządzaniem jakością kształcenia w szkole wyższej, drugi dotyczy konkretnego przypadku [„Wieloaspektowa ocena jakości usług edukacyjnych (na przykładzie Akademii Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach)”].

Kolejny tekst półrocznika, napisany przez Jarosława Geryka, porusza jeden z aspektów problemu do dzisiaj, po ponad dwudziestu latach od początku transformacji ustrojowej w naszym kraju, nie do końca rozwiązanego – równości w dostępie do publicznego finansowania wyższych szkół prywatnych i państwowych („Uczelnie niepubliczne – dzieci gorszego Boga? Dlaczego fundusze europejskie nierówno wspierają polskie uczelnie?”).

Numer półrocznika zamykają dwa artykuły ukazujące wybrane zagadnienia z doświadczeń szkół wyższych innych krajów. Ewa Nicewicz omawia istotną kwestię z „podwórka” uczelni włoskich („*AlmaLaurea* – włoskie doświadczenie w badaniu losów absolwentów”), natomiast Marcin Duszyński porusza problem uzyskiwania „walidacji programowej od brytyjskiego uniwersytetu”.

Żywiąc nadzieję, iż materiały zamieszczone w prezentowanym numerze „Nauki i Szkolnictwa Wyższego” okażą się na tyle interesujące, że sprowokują do dalszej dyskusji, do której nieustannie zapraszamy na łamy naszego półrocznika!

Adam Gałkowski